

Broj: 03/10-50-18-43/22
Sarajevo, 26.1.2022.

Istraživanje broj: 337
Vrsta istraživanja: INF

IMENOVANJE SUDIJA VRHOVNOG SUDA U POJEDINIM EVROPSKIM DRŽAVAMA

Pripremila
Sena Uzunović

Istraživanje je namijenjeno poslanicima i delegatima, koji mogu postaviti dodatna pitanja, sugestije i komentare na email adresu: istrazivacki.sektor@parlament.ba.

Javnost Bosne i Hercegovine može komentirati radove, ali Istraživački sektor nema mogućnost da odgovara na komentare i diskutira o istraživanju.

Informacije navedene u sadržaju istraživanja važeće su u trenutku pripreme istraživanja i one se ne ažuriraju nakon objave istraživanja.

Istraživanje ne odražava zvaničan stav Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (PSBiH).

IMENOVANJE SUDIJA VRHOVNOG SUDA U POJEDINIM EVROPSKIM DRŽAVAMA

Istraživački rad, prema zahtjevu naručioca, sadrži informacije o imenovanju sudija vrhovnog suda u Austriji, Cipru, Hrvatskoj, Estoniji, Finskoj, Francuskoj, Italiji, Litvaniji, Norveškoj, Njemačkoj, Poljskoj, Portugalu, Sjevernoj Makedoniji, Sloveniji, Srbiji i Švedskoj. U pojedinim državama, kao što su Austrija, Cipar, Finska, Francuska, Njemačka i Poljska, sudije vrhovnog suda imenuje *predsjednik države*, na prijedlog drugih državnih organa (ministar pravosuđa, vlada, visoko sudsko vijeće), nakon provedenog postupka selekcije kandidata. U Austriji, na primjer, selekciju provodi komisija koju čine sudije vrhovnog suda, u Njemačkoj - komisija koju imenuje parlament, dok u Francuskoj i Poljskoj visoko sudsko vijeće provodi selekciju i podnosi prijedlog predsjedniku države. *Visoko sudsko vijeće* imenuje sudije vrhovnog suda u Hrvatskoj (osim predsjednika vrhovnog suda), Italiji, Portugalu, Sjevernoj Makedoniji i Srbiji (osim predsjednika vrhovnog suda). Sudije vrhovnog suda u Estoniji, Litvaniji i Sloveniji imenuje *parlament*, na prijedlog drugog državnog organa (predsjednik države, predsjednik vrhovnog suda ili sudsko vijeće), nakon provedenog postupka izbora kandidata. U Norveškoj i Švedskoj sudije vrhovnog suda imenuje *vlada*, na prijedlog nezavisnog odbora (u Norveškoj i ministra pravosuđa), nakon provedenog konkursa i procedure izbora kandidata.

* * * *

Vrhovni sud **Austrije** ima 60 sudija, koje imenuje predsjednik države na prijedlog ministra pravosuđa. Svako upražnjeno mjesto se objavljuje, a prijave se podnose predsjedniku Vrhovnog suda, dok se prijave za mjesto predsjednika suda i dva zamjenika predsjednika suda podnose ministru pravosuđa.

Komisija zaposlenika Vrhovnog suda podnosi ministru pravosuđa prijedlog po tri imena koja smatraju prioritetom za svako upražnjeno mjesto, osim za mjesto predsjednika i zamjenika predsjednika suda. Ovi prijedlozi nisu obavezujući, ali ako ministar ne namjerava prihvatiti ove prijedloge, mora o tome informirati komisiju i obrazložiti svoje prijedloge, o čemu komisija može dati svoje mišljenje u roku od 14 dana. Navedeni dokumenti se dostavljaju predsjedniku države. Sudije koje nisu imenovane ne mogu podnijeti žalbu na odluku predsjednika države. Kandidate za predsjednika i zamjenike predsjednika Vrhovnog suda ministar pravosuđa može predložiti bez prijedloga Komisije zaposlenika Vrhovnog suda, što je utvrdio Ustavni sud.

Komisija zaposlenika Vrhovnog suda je nezavisno petočlano tijelo, čiji su članovi predsjednik Vrhovnog suda, zamjenik predsjednika koji duže obavlja tu funkciju i troje sudija, koje biraju sve sudije Vrhovnog suda na period od četiri godine.

Vrhovni sud **Cipra** ima trinaest sudija, koje, na prijedlog svih sudija vrhovnog suda, imenuje predsjednik države, ukoliko ispunjavaju kriterije najmanje dvanaest godina pravničkog iskustva i visokog moralnog ugleda. Sudije vrhovnog suda biraju se između sudija prvostepenih sudova, uzimajući u obzir radno iskustvo.

Predsjednika Vrhovnog suda **Hrvatske** imenuje Hrvatski sabor na period od četiri godine na prijedlog predsjednika Hrvatske na osnovu prethodnog mišljenja Opće sjednice sudija

Vrhovnog suda i nadležnog odbora Hrvatskog sabora. Isti kandidat može biti imenovan za predsjednika Vrhovnog suda najviše dva puta.

Postupak izbora predsjednika Vrhovnog suda pokreće Državno sudsko vijeće, objavljivanjem javnog poziva, najkasnije šest mjeseci prije isteka mandata predsjednika Suda ili najkasnije 30 dana nakon prestanka mandata predsjednika Suda iz drugih zakonom predviđenih razloga. Kandidati između ostalog podnose program rada. Državno sudsko vijeće prosljeđuje primljene prijave kandidata Uredu predsjednika Hrvatske, koji zatim traži mišljenje Opće sjednice sudija Vrhovnog suda i nadležnog odbora Hrvatskog sabora o kandidatima.

O imenovanju, napredovanju, premještanju i razrješenju sudija i ostalih predsjednika sudova odlučuje Državno sudsko vijeće.

Vrhovni sud **Estonije** ima 19 članova. Predsjednika Vrhovnog suda imenuje Parlament Estonije na prijedlog predsjednika države, na period od devet godina. Sudije Vrhovnog suda imenuje Parlament Estonije na prijedlog predsjednika ovog suda, koji prethodno o kandidatima za sudije razmatra mišljenje cijelog Vrhovnog suda i Vijeća za upravljanje sudovima.

Vrhovni sud i Vrhovni upravni sud **Finske** od Vijeća za imenovanje sudija traže ocjenu kvalifikacije kandidata za sudije ovih sudova. Nakon toga Vrhovni sud, odnosno Vrhovni upravni sud podnose obrazloženi prijedlog za imenovanje sudije Vladi, koja taj prijedlog dostavlja predsjedniku države. Na odluku o imenovanju sudije nije predviđena mogućnost žalbe. Za imenovanje predsjednika Vrhovnog suda i predsjednika Vrhovnog upravnog suda nije potreban prijedlog Vijeća za imenovanje sudija, a imenuje ih predsjednik države.

Sudije Kasacijskog suda **Francuske** imenuje predsjednik države na prijedlog Visokog sudskog vijeća. Kandidati za sudije ovog suda mogu biti sudije, kao i profesori prava i drugi pravници iz Državnog vijeća i Kasacijskog suda. Visoko sudsko vijeće ima dva odjela: jedan koji se odnosi na sudije, na čijem čelu je glavni predsjednik Kasacijskog suda, i jedan koji se odnosi na tužioce, kojim predsjedava glavni državni tužilac iz Kasacijskog suda.¹ Državno vijeće je vrhovni upravni sud.

U **Italiji** Visoko sudsko vijeće je nadležno za zapošljavanje sudija, kao i njihovo imenovanje, premještanje, unapređenje i disciplinske mjere. Proces izbora sudija provodi Komisija Visokog sudskog vijeća za ocjenjivanje, koja pravi listu kandidata na osnovu njihove pozicije, radnog iskustva, profesionalnih kapaciteta, marljivosti, sposobnosti i objavljenih stručnih radova. Komisija dostavlja listu kandidata Visokom sudskom vijeću, koje zatim imenuje sudije.

Sudije Vrhovnog suda **Litvanije** imenuje i razrješava Parlament Litvanije na prijedlog predsjednika države.

Vrhovni sud **Norveške** ima 20 sudija. Za upražnjeno mjesto sudije Vrhovnog suda objavljuje se konkurs, a proces izbora provodi Odbor za imenovanje sudija kao nezavisno sudsko tijelo, koji nakon toga predlaže listu od tri kandidata, po redoslijedu, Ministarstvu pravosuđa. Vlada na sjednici odobrava imenovanje jednog od tri predložena kandidata.

¹ Internetska stranica Kasacijskog suda <https://www.courdecassation.fr/en/about-court>; internetska stranica Visokog sudskog vijeća <http://www.conseil-superieur-magistrature.fr/missions/nominations> (datum pristupa 19.-20.1.2022.)

U **Njemačkoj**, osim Vrhovnog suda, funkciju vrhovnog suda obavljaju i Vrhovni upravni sud, Vrhovni finansijski sud, Vrhovni sud za radne odnose i Vrhovni sud za socijalna pitanja. Sudije navedenih sudova ovu funkciju obavljaju doživotno, a imenuje ih predsjednik države nakon što proces izbora provedu ministar pravosuđa i Komisija za izbor sudija. Ovu komisiju saziva ministar pravosuđa, a nju čine 32 člana, od kojih 16 članova imenuje donji dom Parlamenta Bundestag između poslanika Bundestaga, a ostalih 16 članova imenuje gornji dom Parlamenta Bundesrat, koji za članove ove komisije imenuje ministre pravosuđa iz 16 država Njemačke. Sudije se biraju tajnim glasanjem većinom glasova.²

Glavnog predsjednika Vrhovnog suda **Poljske** imenuje predsjednik države između pet kandidata – sudija Vrhovnog suda koje predlaže Opća sjednica sudija Vrhovnog suda. U postupku izbora sudija Vrhovnog suda, predsjednik države, nakon što zatraži mišljenje glavnog predsjednika Vrhovnog suda, objavljuje u službenom glasniku konkurs za upražnjena mjesta sudija Vrhovnog suda. Kandidati se prijavljuju Državnom sudskom vijeću. Predsjednik Državnog sudskog vijeća bira tročlanu komisiju za izbor, koja odlučuje o upućivanju prijedloga za imenovanje sudija predsjedniku države.

U **Portugalu** za upražnjena mjesta sudija Vrhovnog suda Visoko sudsko vijeće objavljuje konkurs, na koji se mogu prijaviti sudije drugostepenih sudova, pomoćnici tužioca i pravnici priznatih sposobnosti. Odluku o izboru donosi komisija koju čine predsjednik i potpredsjednik Visokog sudskog vijeća, jedan član izvan sudstva kojeg imenuje Visoko sudsko vijeće, jedan član kojeg imenuje Visoko vijeće Ministarstva pravosuđa, jedan univerzitetski profesor prava i jedan pravnik iz Visokog vijeća advokata.

Predsjednika i sudije Vrhovnog suda **Sjeverne Makedonije** imenuje Sudsko vijeće.

U **Srbiji** prema Ustavu, član 144. i 147., predsjednika Vrhovnog kasacionog suda **Srbije** bira Narodna skupština Srbije na prijedlog Visokog savjeta sudstva, po pribavljenom mišljenju opće sjednice Vrhovnog kasacionog suda i nadležnog odbora Narodne skupštine, na period od pet godina. Ista osoba ne može biti ponovno birana na tu funkciju. O izboru sudija koje su na stalnoj sudijskoj funkciji u drugi ili viši sud, kao i o izboru za trajno obavljanje sudijske funkcije, odlučuje Visoki savjet sudstva.

Sudije Vrhovnog suda i Vrhovnog upravnog suda **Švedske** imenuje Vlada, na prijedlog Odbora za prijedlog sudija. Vladu ne obavezuje ovaj prijedlog, ali Odbor za prijedlog sudija prethodno podnosi svoje mišljenje o kandidatu u slučaju da Vlada želi imenovati kandidata kojeg nije predložio ovaj odbor. Odbor za prijedlog sudija je nezavisno tijelo koje ima devet članova i njihovih zamjenika, izabranih na period od četiri godine. Dva člana bira Parlament Švedske, a sedam članova imenuje Vlada, od kojih su pet sudije koje su predložili sudovi, jedan je advokat, a jedan je pravnik izvan pravosuđa, kandidirani na prijedlog organizacija i državnih organa.

Za izbor sudija Vrhovnog suda Odbor za prijedlog sudija objavljuje konkurs i provodi proces izbora, nakon kojeg imenuje tri kandidata za jedno sudijsko mjesto i taj prijedlog podnosi Vladi, uz obrazloženje.

² Blog Biblioteke Kongresa SAD <https://blogs.loc.gov/law/2020/10/70th-anniversary-of-the-german-federal-court-of-justice/> ; internetska stranica njemačkog Bundestaga https://www.bundestag.de/services/glossar/glossar/R/richterwahl_aussch-245530 (datum pristupa 19.1.2022.)

Izvori informacija

-Ustav Francuske

-internetska stranica njemačkog Bundestaga

-internetska stranica Vrhovnog suda Slovenije

<https://www.sodisce.si/vsrs/predstavitev/2021120616123316/>

-Upit ECPRD 4810 od 21.7.2021.